

MAUTHNER ÖDÖN

magkereskedése

József főherczeg Ő cs. és k. fensége udv. szállítója.

Budapest, IV. kerület, koronaherczeg-utcza 18. szám alatt.

A n. é. gazda- és kertészközönség figyelmébe ajánlja mindennemű

here, fű, takarmányrépa, konyhakerti, virág- és erdei magvakkal
dúsan ellátott raktárát.

A cég főárjegyzéke, mely 164 oldalra terjed és melyben 600 ábra könnyebbíti meg az egyes cikkek megválasztását, a magárjegyzékek közt határozottan a legnagyobb és legrészletesebb, kívánatra ingyen és bérmentve küldetik meg.

Alapított 1874

A cég mindama kiállításokon, melyeken részt vett, mindig az

első díjjal

lett kitüntetve.

Február 1-től május 1-ig az üzleti helyiségek reggeli 7 órától éjjel után 2 óráig nyitva és így minden rendelés még beérkezte napján vétetikelintésalá.

Utánnyomás tilos.

Természet után rajzolva.

Természetes nagyság.

Pardicsam, Mauthner-féle javított «Präsident Garfield» 1 adag 35 kr.

11. SZÁM. 1889.

BUDAPEST. MÁRCZIUS 17. XXXVI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt fél évre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt fél évre — 3 • Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott vitellij is csatolandó

PARNELL.

NYÁR közepe óta egy óriási pör tartá izgatottságban az angol közvéleményt, egy pör, mely Parnell, az írlandi nemzeti párt vezére s a világ egyik legelőkelőbb és legtekintélyesebb lapja, a «Times» között volt folyamatban.

E nagy világlap «Parnellizmus és a büntettek» cím alatt egy egész cikksorozatot közölt, egyenesen hazaárulással, sőt azzal is vádolva az írlandiak vezérét, hogy ő neki is része volt a phö-nixparki híres gyilkosságban, melynek Caven-dish lord írlandi alkirály és Bourke államtitkár estek áldozatául, hogy egy gyékényen árult azokkal, kikre rábizonyították az összeesküvésekben, politikai gyilkosságokban, dinamit- és nitrolycerin-robbantásokban való részességet, hogy állandó levelezésben állt velők s pénzzel is segítette őket.

Ez állításának igazolására a city-lap a múlt év szeptember havában több rendbeli levelet is közölt, némelyiket kéziratban hasonmásban, hasábjain, állítván, hogy azokat Parnell írta a gyilkosbando tagjaihoz s kötelezvé magát, hogy bármikor fölmutatja a levelek eredetijét a bíróság előtt, sőt többet is, ha ennyi nem lenne elég.

Parnell eleinte eleget vélt tehetni jó hírnevének, ha a kompromittáló leveleket egyszerűen valótlan koholmányoknak jelenti ki, úgy gondolkozván, hogy a vádat bizonyítani a vádló tartozik. Pört indítani becsülete védelmére azonban vonakodott, daczára barátai sürgetésének, a kik abban a véleményben voltak, hogy ha tekintélyes állását a parlamentben és társadalomban meg akarja tartani, nem szabad az egyszerű tagadásnál maradnia, máskülönben már a pusztá gyanu is lesüllyeszti azokhoz, a kiknek czimboraságával vádolják.

S mikor «Írland koronázatlan királya», a hogy pártelleni gunyosan elkeresztelték, még akkor is habozott a pör megindításával: előállt egy O'Donnell nevű, máskülönben meglehetősen jelentéktelen egyéniség, a ki az előtt szintén tagja volt a nemzeti pártnak s azon a czímen, hogy a Parnellnek tulajdonított levelek közlése által ő is érintve van, ő indított a «Times» ellen becsületsértési keresetet.

A lap erre egész raktárát előszedé a bizonyítékoknak. Írlandból nem kevesebb, mint 92 tanut idéztek meg és szállítottak Londonba rendőri felügyelet alatt. Kihallgatásukra azonban

nem került a dolog, mert a pörnek hirtelen vége szakadt, kiderülvén, hogy a panaszlónak joga sem volt a «Times» közleményeit magára vonatkoztatni. Elverték a port a szerencsétlen panaszkodón s tizenötezer font sterlingnyi költséget sóztak a nyakába, melyet ugyan behajtani nem lehetett a szegény ördögön, — de a reklám, a tekintélyben való gyarapodás többet ért a «Times»-nak minden pénznél.

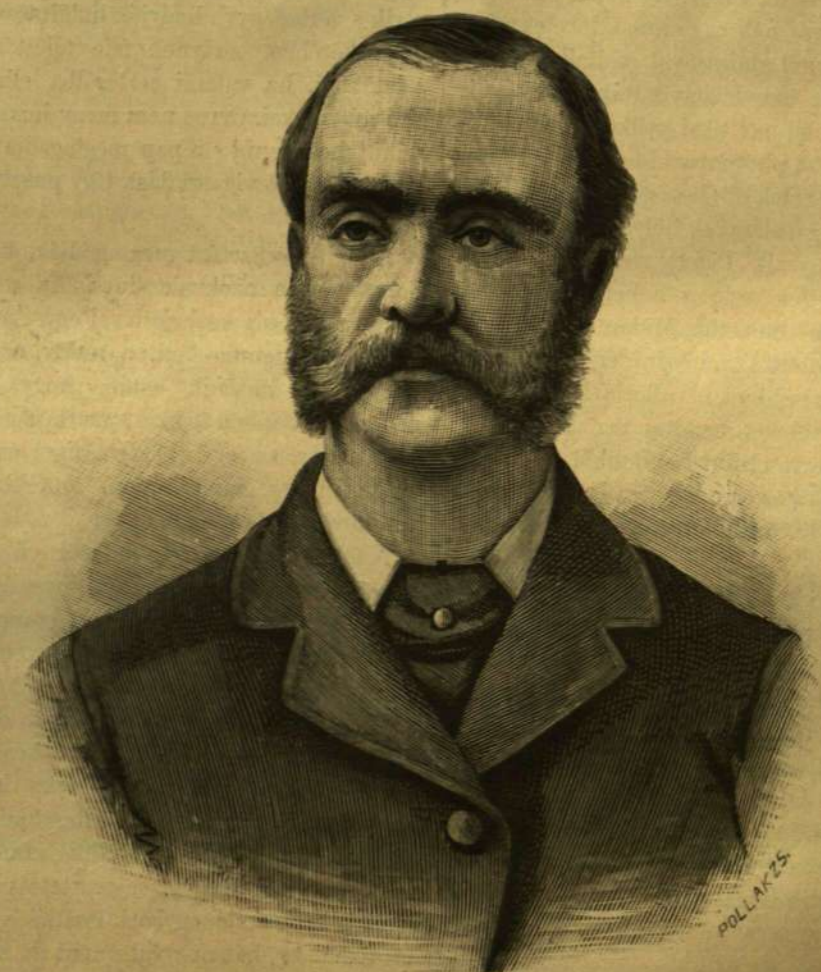
Parnell tekintélye ellenben annál érzékenyebb csapást szenvedett, annyival is inkább, mivel még ezentul is vonakodott pört indítani, azt adván okul, hogy ellenségei a végtelenig huznák-vonnák s az alatt az egész idő alatt ő megbélyegzett ember hírében állana.

Nagyon kicsinyesnek tűnt föl e fölfogás és kezdtek a gyanu alaposságában hinni már azok

is, kik az előtt tübbe merték volna tenni kezöket Parnellért. A «Times» diadalmában uszott s most már szükség nélkül is, önkényt vállalkozott, hogy a közlött levelek valódiságát beigazolja. Anglia legtekintélyesebb jogászai, kiket képviselőül választott, sőt maga a koronaügyész — Attorney-General — is, a ki a kormánynak is tagja, valódiaknak ítélték a leveleket s azok valódiságát bebizonyítani ígérték.

Parnell helyzete egyre kényesebb lett. A parlamentben ismételve tagadta ugyan, hogy ő írta volna a neki tulajdonított leveleket. Az volt rá a válasz, hogy kezdetben minden bűnös tagad.

Ekkor azt kívánta, hogy a parlament küldjön ki a maga kebeléből bizottságot, mely a dolgot megvizsgálja. Azt felelték: arra való a bírő.

PARNELL KÁROLY.

SIR RUSSEL KÁROLY, PARNELL FŐÜGYVÉDE.

Parnell pedig épen a bíró elé nem akarta vinni a dolgot, részint mert nem bizott az angol bíróságok pártatlanságában, részint mert fázott a költségtől is, levén Angliában a pórkedés nagyon költséges mulatság, különösen egy ily nagy terjedelműnek ígérkező pörben.

De be kellett látnia, hogy a dolog nem maradhat annyiban, ha parlamenti székét meg akarja tartani. A közvélemény is egyre hangosabban követelte, hogy vegye el büntetését a bűnös, avagy lakoljon a rágalmozó.

Ekkor Parnell egy skóciai bíróság kiküldését követelte. A parlament nem egyezett bele ebbe sem s Parnellnek utóvégre is bele kellett harapni a keserű almába: panaszt emelt a rendes bíróság előtt.

A pör mult évi október 22-én kezdődött meg s márczius 9-éig tartott, hetenként rendszeren négy ülés folyamán át. A bíróságot Sir Hannen Jakab elnök, továbbá Day és Smith bírák alkották. Érdekllett felek százával voltak, mivel mindkét fél több ügyvédet hívott fel s a tárgyalás különösen a „Times” egész sereg társulatát idézett be. A különböző lapok tudósítói, a hivatalosan működő gyorsírók, a képes-lapok rajzolói s egész sereg többé-kevésbé érdekelt parlamenti tag jóformán teletöltötték a tárgyaló termet s nagyon szerencsés volt, ki legalább a karzatokra, belépti jegyet kaphatott. Parnell főügyvéde Sir Russel Karoly volt, maga is parlamenti tag.

A tárgyalás legérdekesebb s legesettantósabb részlete volt a főtánu, Pigott Rikhard kihallgatása, ki a „Times”-nak egy csomó levelet adott el, melyek Parnell aláírásával voltak ellátva s mint említettük, azt bizonyították, hogy az ir néppárt vezére több politikai gyilkosságban s különösen az ismert phönixparki cselben is részes vala. Russel a levelek hitelességét kétségbevonva kiemelte, hogy egyes szavak helyesírása hibás és ez a hiba megegyezik Pigott rossz kiejtésével. Kísérletet is tettek vele s a helyesírás hibát Pigott csakugyan elkövette. Midőn Pigott is átlátta, hogy büntetését valószínűleg felfedezték, Labouchère képviselőnek bevallotta, hogy ő maga hamisította a leveleket, ez által pénzhez remélvén juthatni, s erre eltűnt Londonból.

Ezzel a pör egyszerre olyan véget ért, a minőre senki sem számíthatott, még talán Parnell maga sem.

Kiderült, hogy a „Times”, e dúsgazdag világ-lap, mely a földkerekség minden zugában fejedelmileg díjazza levelezőit, hogy hiteles jelentésekkel lássák el hasábjait, ez esetben a saját küszöbén belül egy óriásiilag durva csalásnak lett az áldozata. Pigottban, a fő terhelő tanuban, a ki a Parnellnek tulajdonított leveleket a „Times”-nak jó pénzért a kezéhez szolgáltatva, az óvatos világ-lap nem ismerte föl a csalót, fizette busásan s még a harmadik levélzállítmánynál sem vette észre, hogy egyszerű okmányhamisítóval van dolga.

Pigott nem várta be a pör végét, hanem elmenekült Angliából. Pár nap múlva már megtudták,

hogy Madridban, a „Hotel des Ambassadeurs”-ben tartózkodik Ponsonby Ronald név alatt. Táviratoztak elfogatása végett. A rendőrtiszt megjelenésekor Pigott hirtelen revolvért vett elő s agyonlőtte magát.

A „Times” alaposan fölsült vádjaival, sietett is azokat visszavonni még itélethozatal előtt, elismervén tévedését s azt, hogy egy csalónak felült. De ez nem menti föl attól, hogy Parnellnek kárterítést ne fizessen, a mi ez esetben meghaladja az 50 ezer font sterlinget, nem is említve azt, hogy a saját perköltségei meghaladják a 100 ezer font sterlinget, — úgy hogy a tréfa körülbelül két millió forintjába kerül, a mi még egy ily dúsgazdag lapnak is érzékeny veszteség. Hát a mi csorba eddigéig gondosan őrzött hitelen esett!

Parnell diadala tökéletes. De csak az ő személyes diadala. Tisztán áll a világ közvéleménye előtt s tekintélye bizonyos mértékig megemelkedni fog.

Erin zöld szigetének azonban, a mint Irlandot nevezik, alig lesz nagy haszna abból, hogy legjobb fiának moesoktanulni került ki a becületeléből a sártengerből, melybe ellenségei fullasztani akarták. Az elkeseredés Irland és Anglia közt sokkal nagyobb, semhogy a Parnell-pör illetén kimenetele engesztelést hozhatna a hangulatba.

Az agrárius és politikai gyilkosságok gyerebbek ugyan, mint 1880 körül voltak, de a rendszeres elnyomatás és ennek visszahatása annál nagyobb. A szegény bérlők sorsa irtoztató s az eszközök, a melyekkel védekeznek szintén azok. A bérösszeg, melyet tőlük követelnek, még mindig nagyobb, semhogy meg bírnák fizetni. Nem is fizetik s ha akad közöttük olyan, a ki valami-kép mégis teljesíti a fizetést: jaj annak s jobb lett volna nem születnie. A középkori pápák átka nem sujtott olyan mélyen, mint a hogy sujt az u. n. „boycotting”. Cselédei megszöknék tőle, barátai elhagyják, egyszerre azon veszi magát észre, hogy minden ismerőse elidegenedett tőle, egyedül áll a világon. A szatócs nem ad neki sót, a sütő nem kenyeret, ha arannyal mérné is föl. Hiába viszi piacra terményeit, hiába adná oda potom áron, nem akad, a ki megvegye. Fekete álarozos emberek jelennek meg konyhájában éjidején, az u. n. moonlighter-ek, a kik félholtra verik s vérbefagyva hagyják halálra rémült családjá körében, melynek feje fölött felgyújtják a tetőt. Jó, ha valami sertésóiba elhelyezhetik a siró gyermekeit. Orvos nem megy hozzá, ott fekszik tehetetlenül s a pap megtagadja a haldoklótól az utolsó vizsgálatást. Ugy pusztul el, mint egy kiátkozott.

A kik a bérfizetést megtagadják, sokkal jobb dolga persze azoknak sines. Az uraság vagy tisztje a hatóság közbejöttével egyszerűen kiteszi a házból s mennie kell, a merre a két szemé vezető. Így történik aztán, hogy daczára a nép nagy szaporaságának, pusztaság és siralom völgye lesz az egész szép sziget s sehonnai annyit ember, mint innen, külföldre ki nem vándorol.

A földműves lakosság e szörnyű helyzete a rugója Irland függetlenségi törekvéseinek is. A katolikuskok, a lakosságnak háromnegyed része, 1793-ig minden politikai jogból ki voltak rekesztve s az akkori ir parlament többnyire angol és skót származásu protestansokból állott. Pitt, a nagy államférfiu, az említett évben összekötölte ki, hogy a „pápiszták” is választhassanak, de már azt, hogy őket is meg lehessen választani, nem bírta kivinni. Az 1798-iki forradalom után az ir parlament az angollal összeolvastatott s Irland árnyékát is elveszté egykori önállóságának. Csak a mikor Angliában végbement a katolikuskok emancipációja s ők is tagjai lehettek a parlamentnek, — terjedt ki e vívmány jótéteménye

Irlandra is. De csak az utolsó liberális kormány választási reformja óta, mely a választási jogot az egyesült királyságok legszegényebb polgáira is kiterjesztette, érvényesülhet Irland szava is. Az irlandi többség, a választóknak mintegy öt-hatoda a „home-ruler”-ekre, vagyis azokra szavaz, a kiknek cselje Irlandot Angliától függetlenné tenni.

Miután pedig az angol parlamentben a kormányhatalomért versengő két párt, a konzervatívok (hajdan toryk) meg a liberálisok (azelőtt whigek) között nincs nagy számbeli különbség: a döntő szó igen sok esetben az irlandiaké. Az irlandi nemzeti párt lelke, vezére pedig Parnell, kinek mind a 85 home-ruler képviselő elismeri tekintélyét, aláírván egy szerződést, melyben minden egyes tag kötelezi magát, hogy az ir nemzeti párt szellemében és határozataihoz képest fog cselekedni és szavazni s ha a párt többsége úgy találná, hogy e kötelezettségnek a párt valamely tagja nem tett eleget: az ilyen kötelezi magát, hogy mandátumáról azonnal lemond.

Látnivaló, mily szigorú a fegyelem az irlandiak nemzeti pártjában s ez megérthetővé teszi Parnellnek nagy politikai jelentőségét és így azt a pört is, melytől tekintélyének megdöntését remélték.

Parnell élete pályáját s az irlandi állapotokat tüzetesen ismertette a „Vasárnapi Ujság” 1881-iki folyamában. Most, midőn a nagy feltűnést keltő pör alkalmából legújabb arcképet is bemutatjuk, csak röviden kívánunk megemlékezni Parnell politikájáról.

Ez rövid három szócskával jellemezhető: «Irland az ireké.» Ennélfogva Angliától teljes függetlenséget követel, hogy a két testvér-szigetet «a korona arany láncszemén» kívül ne fűzze egymáshoz semmi más. Tehát a csel a perszonális unio, körülbelül abban az értelemben, a mint azt nálunk a függetlenségi és 48-as párt követeli. Ha Irland kivívta a függetlenségét, akkor — így szól a home-rulerok egyike a parlamentben — az irlandi kormány először is a «londoni zsidók» ellen fordul, kiknek kölcsönei az irlandi nagybirtoknak kétharmadát terhelik.

Ha a nagybirtokosok ezektől megszabadulhatnak, méltányosabbak lehetnek a kis-bérlők jogos igényei iránt. Addig azonban, a mig ez bekövetkezik, a kis bérlők szövetkeznek s megalkotják azt a «landligát», mely kezökben oly félelmetes fegyvernek bizonyult. E földliga alapelve röviden ez: «Nem szabad haszonbért fizetni, mielőtt azt a liga a maga belátása szerint minden egyes esetre le nem szállította. A földliga hatalma kiterjed az egész szigetre, a protestans éjszakai részek némely vidékeinek kivételével.»

Parnell Irlandban a haza atyjának nevezik, politikájának azonban Angliában «szervezett rablás» a neve. Nem tagadható egyébiránt, hogy Gladstone és kormánya sokat tettek az irlandi bérlők sorsának javítására. Megalkották a «security of tenure» törvényt, mely szerint egy bérlőnek sem szabad a haszonbérletet addig fölmondani, a mig a bérletet pontosan fizeti. Aztán fölláttatták Dublinban a föld-törvény-széket — landcourt, — mely a haszonbérlet és földesur közti minden vitás kérdésben ítélt. E törvény-szék egész Irlandban 20 százalékával szállította le a haszonbéri összegeket. De a ligának ez nem elég: 30—40—50 százaléknyi le-szállítást követel, hogy a szorgalmas bérlőnek módja legyen földbirtokot tulajdonul is vehetnie. Ha megint az irlandiak kezében lesz a föld, — így remélik az ir hazafiak, — akkor ismét fölvirul az ország s Erin zöld szigete, mely ma pusztaság és kihalásnak indul, újra meg fogja érdemelni nevét.

—75.

ERDŐZÚGÁS.

Bartók Lajos ily czimű új költeménykötetéből.

Pusztai éj.

Virraszt a viruló Kunság mezején
Pásztortűz az éjben, s szép csillagi fény;
Szerelem tüze az, föl égre verődve,
Ez égi dicsőség, leragyogva a földre.

Fölzeng a tűzek körül a furnulya,
Sí-rí epedő da'la, szomorujja,
Hís éjteli szellő hozzám veri hangját,
Lágy hangzati lelkem a multba ragadják.

Már sátrakat ütnek a pusztai helyen,
Lebben puha szárnyok, szép tarka selyem;
Bíbor középtűt egy... királyi turul,
László sasa néz tova zászlarul.

S pásztorsip után fuvalók, kobozok
Szép Édua lángdala olvadoz ott.
Csendül a kehely, csók csattan... s szerelemben
Égő szívű, táncos szép Édua lebben.

László, deli hős kún László mosolyog,
Csók, táncz öli jobban, mint a borok.
Égő szívű róza, tündéri varázsló
Ráhajlik... ölébe dől bajnoki László.

Lengő haj omol rá szemfedelül,
Három gyölk ifju szívűbe merül.
Jajgatva sikolt föl a síp... Oda, vége!
Vér-harmatos a fü... eltűnnek az éjbe.

Tűz alszik, a pusztai álomba merült.
Ah, hajnali csillag ez, s ébreszt ez a kürt!..
Nem pásztor az ott, nem! hantjára ledúlva,
Zeng szörnyű Lehelnek rém ajaku kürtje!

Hah! kürtje fuvása csatára riaszt,
Mérfoldre remeg, mint szélben a haraszt,
Meglengeti a lobogókat e hang,
Halljátok? az ég zeng itten alant!

S elzúg a vezérel a bőszi zivatár,
Robogásuk alatt reng az ősi avar...
S egyszerre zokogva a kürt szava elhal,
Bácsút veszel, oh hős, bús hatyudaloddal!

Szerelem s te dicsőség! érted ki rohan,
Hősödre halált mérsz gyalázatosan.
Pásztortűz, aludj el, éj csillaga, hunyj el,
Álmunk', úde reggel fuvalata, fújd el!

Muszka ballada.

Apjának véres konzokolban levágot
Testén az új czár trónusára hágot.

A vért, a melyből ő is véteték,
Gázolja udvaronc és csöcselék.

«Esküdjetek hűséget! Uratok,
A czár, mindenható czár én vagyok!

Esküdjetek, hogy mint atyámat, engem
Szolgálni fogtok néma féltelben!

Ő nagy, dicső volt, s kit én követek:
Mindenben ő leend. Esküdjetek!

S a palotát mennydörgő esküszó
Reszketetté, viharként harsogó.

Kém, zsoldos, rendőr, hóhér szolgálhad,
Mely körme közt tart ily zsarnok urat,

A hatalomban dözsölő sereg,
Fegyverűt oly dühhel rázta meg,

Hogy elűtök a másik esküszó,
A mely alattunk tompán felmoraj,

S a megaknázott palota alól,
Mint a földregés, rázkódtatva szól:

«Dicső apád Szibériába küldte
Apámat, — és példáját követed te?»

«Fiam apád által bitón veszett,
S te, czárnu, ezt majd velem teszed?»

«Barátom a tömlöczfenéknek rothadt,
S igrálmad engem is melléje juttat?»

«Apád korbácsa gyilkolá meg német.
S te nyomdokin fogsz járni a dicsőnek?»

«Rabszolgálnézet hord egész hazánk,
S te új bilincset készülsz vetni ránk?»

Hát esküszünk: az ifju czár iránt
Hívek leszünk, mint apjához valunk!

Hát esküszünk: mint őt átadtuk ének,
Szentoly magásra röpítünk mi téged!

Hát esküszünk: leghűbb alattvalók
Meggyilkolunk, mint őt meggyilkolók!

S égő kanócu pokolgép sötét
Arcukba szórja villanó tűzét.

S arcuk beszél: hol zsarnokság tenyész,
Szíve csak annak van, ki ölni kérés!

«Isten! szabadság! emberszerzet!
Im esküszünk, megöljük érteket!»

S fent hódolatja, mint a tenger-ár,
Magásra csap: «Éljen soká a czár!»

Nemzeti háboru.

Elmulik a tél, várjuk a tavaszt,
Nem mely fehér s kék virágot fakaszt,
Hogy kedvesünket ékesítsük véle:
De vérrózsákat férfiak keblére.
Nem zengi a hajnalat paszirtadal,
Most harcmezőben trombita rival.
Nemzeti harc leend, halál vagy élet,
Halál a gyávára, ki föl nem ébred!

S méltó vezéred lesz-e, hősi nép?
Ah, élnek negyvenyoloz vitézi meg,
A kik két kézre, két ellennel vívtak,
S vetése volt a harc babéraiknak!
S támadni fog magyar Mars ujra ott,
Mint csatatér szülő nagy Hunyadot.
Rohanj a tűzbe csak, fönix gyanánt,
S újja teremti a régi harci láng!

És lesz-e Tyrtuos, hogy indulóján
Riadjon a szív, rohamot dobolván?...
Nem zúg-e még, mint elbuzult vihar,
Villámint rázza a «Talpra Magyar»?
Elöl jár véres árnya dalnokodnak,
Szabadság! kit együtt veled típortak;
Átvert szívét lánzsák kerítik újra...
Ki lelkesítsen jobban a boszúra?

Nincs a magyarnak veszte harcmezőn.
Bátran csatázik s győzni fog dicsőn.
De harci gondnál lelkét jobban vívja:
Szabadság lesz-e hősiége díja?
Hogy millió kar hazáért s királyért
Emelve fegyvert s nem kimélve a vért,
Magyar szabadság rózsáit szakassza:
Ezt hozd meg néki, háború tavassza!

EGY MAGYAR PRIMÁS ÉLETÉBŐL.

— Bakócz Tamás életrajza Fraknoi Vilmóttól. —

Hazai történetíróink közt Fraknoi az, a ki a magyar főpapság, a magyar klérus történeti befolyásának politikai közviszonyaira leghivottabb tollú és legszelebb ismeretkörű buvár-olja. Kisebb-nagyobb monografiák egész sorában látjuk kidomborodni biztosan idomító keze alatt a mult oly nagyszabásu alakjait, mint Pázmány Péter, Bakócz Tamás. Különösen az utóbbiról, kinek hatalmas egyéniségétől, mint az író maga mondja, «egy századnegyeden át nemcsak Magyarország kormányzása vett irányt, de több ízben világgeszünk nagy eseményeire is befolyást gyakorolt», már Márki, Sándornak Dózsa Györgyről megjelent nagyobb tanulmánya részletesen emlékszik meg, részben egészen új világításban mutatva be. A mi azonban ott csak futólagos körvonallal vázolva, epizódszerű alakban járult a történeti keret kiegészítéséhez, az most önálló tanulmányá alakulva jelenül meg a «Magyar Történeti Életrajzok» legutóbbi füzetében, melyben Fraknoi a nagyhatalmu pap és államférfi életét az összes rendelkezésre álló adatok helyes kritikai összeállításával vázolja pontról pontra, ragyogó és sikeresen oly gazdag pályáján keresztül.

Fraknoi felfogását tárgyánál a legkisebb elfogultság sem hatja át, nem semmi felekezeti szempont; hű és tárgyilagos az a kép, melyet e tüneményeszerű tehetségről ad, kiben a nagy akaratérő egy kalandor árnyoldalával olvad össze, s kit példátlan szerencséje a pápai szék lépcsőjeig emelt, melyet hogy el nem foglalt, csak a viszonyok akadályozták meg. Bakócz a kornak, melyben élt, tipikus egyénisége volt, olyan, a ki önzése és számítása minden eszközzel ki tudta szákmányolni a körülményeket rendkívüli emelkedéséhez egész addig a pontig, a midőn Velen-cze követei méltán irhatták róla jelentéseikben, hogy ő «az ország második királya», sőt «nagyobb a tekintélye mint a király.»

És ez a finom eszű diplomata, kinek a pápai trónra való törekvéseinek híret abból az okból vonták kétségbe, «mert hiszen saját hazájában pápa is, király is, egy szóval minden, a mi lenni akar» — a legközönségesebb szülők gyermeke volt.

Atyja, Bakócz Ferencz a szatmármegyei Erdődön, a Drágffy-ak birtokán élt mint jobbgy s a kerékgyártó mesterséget űzte. Őt figyelmek közül az első-szülőt, Bálint vitte legelőször többre, midőn pártfogója, Ország Mihály nádor kezveséséből, kinek kezdetben udvari káplánja volt, Janus Pannonius pécsi püspökké kinevezése után helyette a titeli prépostságot nyerte, mely akkori időben négy ezer arany forint jövedelemmel járt. Ő volt az is, ki legelső gondjai egyikének tartotta, hogy rangját megfelelő dísz-szel viselje, Mátyás királytól nemesi czimert kért. A czimert megnyerte, s ez vörösre festett félkerekén ágaskodó szarvast tüntet fel, agancsai mellett aranyos keresztel, míg a kék alapu pajzsot angyal tartja, kinek fejét aranyozott napsugarak övezik.

Őcsese, Tamás 1442 táján született s tanulmányait valóságban Szatmár-Németiben kezdte, majd bátyja áldozatkészségéből a krakkói egyetemre, s a ferrari főiskolán és Pádúában végezte, honnan 1470 táján tudori rangfokozattal tért vissza hazájába. Kezdetben az akkori erdélyi püspök, Rangoni Gábor oldalán működött, béke-időben kancelláriai szolgálatot végezve, háborus időben pedig maga is fegyverrel küzdve Mátyás alatt, annak a törökök és Ausztria elleni hadjárataiban. De bár mindkét minőségében megálta helyét, a jutalom sokáig késétt s első nagyobb előmenetelét is csak bátyja nagylelkűségének köszönhetette, a ki állását elhagyta, hogy Tamást tesse be a titeli prépostságra. Ezzel egyidejűleg aztán a kancelláriai hivatalban is jelentékeny lépést tett előre s nemcsak mint királyi titkárral találkozunk nevével.

Mint ilyennek, elég alkalma nyílt a hatalmas pártfogását keresni s magának is lekötézeteket szerezni. De bár ezt a helyzetet ki is aknáza emberül s buzgógn ármánykodott többek közt Mátyás kancellárja, Várdi Péter megbuktatásán, szolgálatai egyelőre még sem részesültek a remélt jutalomban. Legalább mikor arragoniai János bibornok halála után az esztergomi érseki szék megüresedett s az annak folytán szükségessé vált előléptetésnél Bakócz Tamás is legalább egy püspöki szék elnyerésével kecsgettette magát, e reménye újból füstbe ment, mert Mátyást neje, Beatrix könnyei arra bírta, hogy őt éves unokaöccsének, Hippolyt ferrari herczegnnek adományozza az ország első egyházi javadalmát.

De Bakócz Tamás birt a nagyra törekvők ama csodálatos önuralmával, hogy mellőztetése miatti elégtelenségét el ne árulja s szó nélkül várjon és tűrjön. Ez a türelem végre meg is termette gyümölesét, midőn 1486-ban Rangoni erdélyi püspök elhalván, utódja Dóczy Orbán püspök lett s a győri püspökségre, mely a főpapi javadalmak közt a nyolcadik helyet foglalja el a két érsekség s az egri, várdi, pécsi, erdélyi és zágrábi püspökségek után — ő lett kinevezve.

Bakócz e mellett megtartotta a titeli prépostságot, sőt a királyi titkárságot is, s utóbbi minőségében ezentul is állandóan az udvarnál tartzkodott s amaz emlékezetes virágvasárnapi ott volt ő is Bécsben, a Szent István székesegyházban, Mátyás oldala mellett, mikor néhány óra múlva a nagy királyt szívűbűsége érte. Tannja volt a halállal való kínos vívódásának, s azoknak

*Johannes Corvinus
Rex manu ipsa*

Corvin János névalírása.

Wladislaus Rex manu ipsa

II. Ulászló király névalírása.

Bakócz Bálint czimere.

MIKSA CSÁSZÁR.

Dürer Albertnek az Albertinában levő szénrajza után.

Rozgonyi-pecsét.

*Thomas
episcopus
Jansoni
Rex manu*

Bakócz Tamás névalírása.

VIII. Inceze pápa érme.

Mátyás Rex manu ipsa

Mátyás király névalírása.

Beatrix Regina manu ipsa

Beatrix királyné névalírása.

II. GYULA PÁPA.

Rafaelnek a florenzi Pitti-palotában őrzött eredeti festménye után.

LOREDANO VELENCEI DOGE.

Bellini festménye a drezdai kir. képtárban.

VI. SÁNDOR PÁPA

Egykorú olajfestmény után.

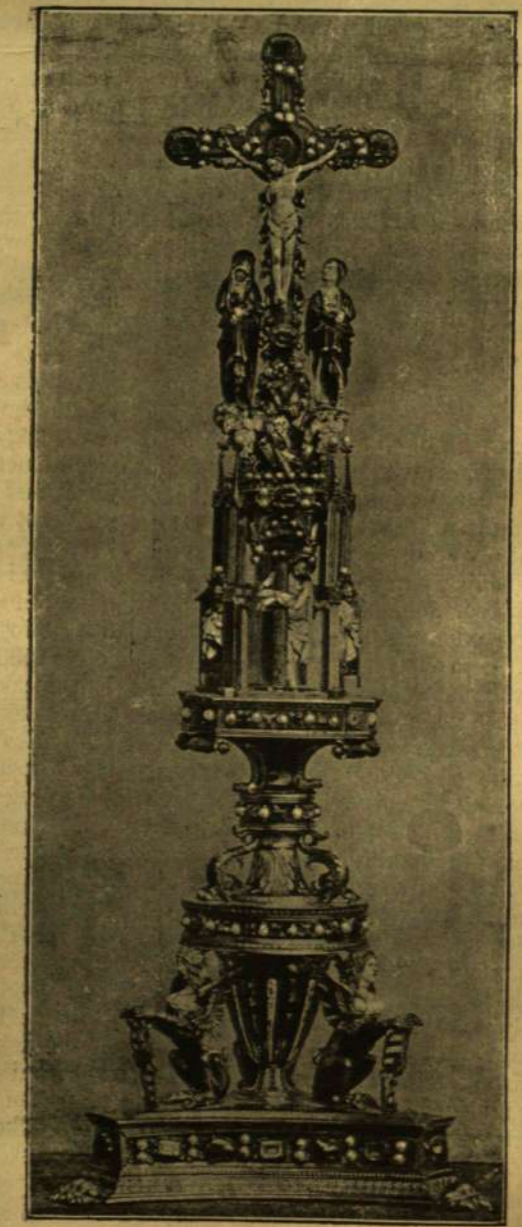
BAKÓCZ TAMÁS ARCKÉPE,

a nemzeti muzeumban levő érméről nagyítva.

A BARÓCZ-KÁPOLNA BELSEJE S EGYIK FÜLKÉJE ESZTERGOMBAN.

Dörre Tivadar eredeti rajza.

MÁTYÁS KIRÁLY FESZÜLETE AZ ESZTERGOMI FŐEGYHÁZI KINCSTÁRBAN.

Gyönyörű arcát a fájdalom eltorzította ugyan, de mindazok, kik utóljára látták, egyhangulag oda nyilatkoznak, hogy szép vonásai végig megmaradtak.

Holttestét köztudomás szerint a cizadella temetőjéből ellopták. Eleinte erősen nyomozták a tetteseket, de utóbb legmagasabb parancsra felhagytak vele, mi sokakban azt a gondolatot ébresztette fel, hogy a koporsó tán eredetileg üresen jöhetett a sírba, s így már a vesztőhelyről vitték el a szegény nő földi maradványait.

Cserevin tábornok azóta a tulvilágon tán találkoztatható is áldozatával, s mentségül felhozhatja előtte, hogy azon esetre, ha preventív rendszabályait végrehajtják, Sándor cszárral együtt a szegény Perovskaja Zsófia is mai napig az élők közt maradt volna.

IVANOV KÖZLEGÉNY ÉLMÉNYEIBŐL.

Elbeszélés.

Irtta GARSIN VSZEVOLOD.

Oroszból fordította Szabó Endre.

(Folytatás.)

Felóra mulva kivonultunk a faluból s kezdünk a völgyből hegynek felfelé menni. A magaslat mögött, a melyen át kellett kelniünk, törökök voltak. Felmentünk a hegyre; előttünk halmos, széles tájképet terített el, beborítva búzás és kukoriczás földekkel, vagy magas szőlő- és naspolya-fákkal. Két faluból zöld halmok közül minaretok fehérlettek ki. A jobb oldalról eső falut el kellett foglalnunk. E mögött, a látóhatár szélén alig észrevehetőleg vonult egy fehér vonal: az az országhatár volt, a melyet az imént a mi kozákjaink tartottak elfoglalva. Mindez hamar eltűnt látókörünk-ből; lementünk egy sűrű bozót közé, a melyet itt-ott kis rétek szakítottak félbe.

A csata elejére nem emlékszem tisztán. A mint kiértünk egy nyílt helyre, egy halom tetejére, a honnan a törökök világosan láthatták: mint álltak fel a sűrűből kijött századaink, mint oszlottak fel csatárlánczba, megszólalt az ágyú. A törökök vetettek felénk egy gránátot. A legénység összerendezte; mindnyájak szeme arra a vékony fehér füstre volt irányozva, a mely már oszlófelben, csöndesen emelkedett fel egy halomról. S abban a pillanatban éles, süvítő hang közeledett felénk, a gránát-töltény hangja, a mely, úgy tetszett, épen a fejünk felett süvölt el s mindnyájan lehajoltak. A gránát, átröpülve felettünk, az utánunk jövő század közelében csapott le a földre; emlékszem szét pattanásának tompa csattanására s nyomban rá valakinek fájdalmas kiáltására. A gránát-for-gács egy őrmester lábát szakította el. Ezt később tudtam meg; akkor még nem tudtam érteni azt a felkiáltást: a fülem hallotta — s az volt az egész. Akkor minden összefolyt abban a kínos és szóval kimondhatatlan érzésben, mely az először tübbe menőket elfogja. Azt mondják: mindenki fél a csatában, minden őszinte és nem dicsekvő ember arra a kérdésre: rosszul érezte-e magát? azt feleli: rosszul. De nem az a fizikai ijedelem az, a mely akkor fogja elő az embert, ha sötét sikátorban rablóval találkozik, hanem teljes, világos tudata annak, hogy közel és elkerülhetetlen a halál. És — bármily vadul és sajtáságon hangozzanak is e szavak — ez a tudat nem állította meg az embereket, nem juttatta eszükbe a megfutamodást, hanem vitte őket előre. Nem ébredtek bennünk vérszomjas ösztönök, nem azért igyekeztünk előre, hogy megöljünk valakit, hanem valami ellenállhatatlan inger hajtott bennünket, hogy itt előre kell menni, bármibe kerüljön is s annak a gondolatát, hogy mit is kell tenni voltaképpen a csata idején, nem azzal fejeztük volna ki, hogy: ölni kell, hanem inkább azzal, hogy: meg kell halni.

Mialatt mi átmentünk a tisztáson, a törököknek sikerült több lövést tenni. Minket már csak egy nagy esalitos választott el tőlök, a mely lassan emelkedett fel a falu irányában. Bele mentünk a esalitosba. Csönd lett.

Nehéz volt előre haladni: a sűrű, sok helyütt összegubanczott cserjék elfogták utunkat s vagy körül kellett őket kerülni, vagy átmászni rajtuk. Az elől haladó lövészek már csatárlánczba oszlottak s néha halkán szóltgatták egymást, hogy

egymástól el ne maradjanak. Mi még mindig együtt álltunk a században. Mély csend uralkodott a ligetben.

HEGEDŰLŐ LEÁNY.

Egyszerre elhangzott az első, nem igen hangos lövés; hasonlított a fa-vágó fejsze koppanásához. A törökök találmára kezdtek ránk lövöldözni. A golyók hangosan, különféle hangokkal füttyöltek szemével a mi tömegünkben. Kitaláltam, hogy tölem is el akar bucsuzni s felálltam, hogy észrevegyen. Venczel elmosolyodott, nehányszor fejével intett felém, aztán csatárlánczba vezényelte századát. Négy-négy emberből álló rajok indultak jobbra, balra, széles lánczba oszlottak s egyszerre eltűntek a bokrok közt, kivéve egyet, a ki hirtelen egész testében megrázkódott, kezét felemelte s nehezen ledobbant a földre. Kettes a mieink közül kiugrottak a szakadékból s elhozták a testet.

Kínos bizonytalanságban telt el egy félóra.

A csata neki hevesedett. A puska-tüzelés nagyon szapora lett s egyetlen, tartós bögéssé változott. A jobb szárnynon megdőrdültek az ágyúk. A bokrokból járva és csúszva véres emberek kezdtek előtűnni, kezdetben nem sokan, de aztán perczről perczre többen és többen. A mi embereink segítettek nekik a szakadékból le-mászni, inni adtak nekik s lefektették őket, várva az egészségügyi katonákat a hordó készülékekkel. Egy lövész, szétronsolt kéz-fejével, rémítőn jajgatva és szemét forgatva, a fájdalomtól és vérvesztéstől megszükkült arccal maga jött le s leült a patakhoz. Kezét kinyújtóztatták, lefektették egy köpenyegre: a vérzés megsűnt. A katonát a hideg rázta; ajkai reszkettek, jajgatott, idegesen, gőrcsösen zokogott.

— Pajtások, pajtások... kedves földieim!...

— Sokan elestek?

— Csak úgy hemzsegnek.

— A kapitány el?

— Még él. Ha ő nincs, visszavertek volna bennünket. Beveszik a falut. Ő vele beveszik, — mondá gyöngye hangon a sebesült. — Háromszor vitt bennünket előre, háromszor visszavertek. Most negyedikszere vezette őket előre. Van elég töltényük: csak úgy szórják, csak úgy szórják... De nem! — kiáltott fel hirtelen, haragosan a sebesült, megállva és sebes kezével intve, — bolond vagy! bolond vagy, átkozott!...

— S kiüldet szemeit forgatva szörnyű, csúf káromkodásra fakadt s eszmélet nélkül terült el.

A szakadék partján Lukin jelent meg. — Platonyes Iván, — kiáltott magából kikelve, — előre!

Füst, ropogás, jajgatás, vad «hurrah!»-kiáltás... Puskapor- és vér-szag. Füstbe burkolt, különös, idegen, sápadt arcú emberek. Vad, nem emberi tusa. Legyen áldott az én istenem azért, hogy ezek a percek csak mint köd-képek jutnak eszembe...

Mire mi oda értünk, Venczel ötödikszere vezette előre századának maradékát a törökökre, a kik golyó-záport zúdítottak reá. Ezúttal a lövészek behatoltak a faluba. A falut védelmező törökök közül csak kevésnek sikerült megmenekülni. A második lövész-század két órai csata alatt száz és egynehány ember közül ötvenkettőt veszített, a mi századunk, a mely kevés részt vett a küzdelemben, csak néhányat.

Mi nem maradtunk ott az elfoglalt pozícióban, habár a törököt mindenfelé megvertük. Mikor tábornokunk meglátta, hogy a faluból az országhatárra zászlóalj zászlóalj után vonul ki, utána a nagy sokaság lovasság és tüzérség; csak akkor ijedt meg. Bizonyos, hogy a törökök nem ismerték a mi erőnket, mivel a bozót eltakart bennünket; ha tudták volna, hogy mindössze tízennégy század verte ki őket a mély útból, szakadékokból és sörvények mögül, a melyek a falut körül vették, visszafordulnak és agyonnyomnak bennünket. Hiszen kétszer annyian voltak.

Este már a régi helyünkön voltunk. Platonyes Iván meghitt engem egy pohár teára. — Látta ön Venczel? kérde tölem. — Még nem. — Menjén el hozzá a sátrába s hívja őt ide. Megöli magát az az ember. «Ötvenkettőt! ötvenkettőt!» csak ezt hajta mindig. Menjén el hozzá.

Vékony gyertya világít meggyöngén a Venczel sátrát. Venczel, a sátor szögletébe húzóva s fejét valami kis ládára fektetve, keservesen zokogott.

(Vége.)

NOK MINT A HEGEDŰ MESTEREI.

Mikor Mozarttól egyszer azt kérdezték, mi kívántatik meg egy jó zongora-játékosnál, ujaira, homlokára és szívére mutatott, mintegy azt jelezve ezzel, hogy: gyakorlott ujjak, értelem és érzés. Pedig a zongora valódi gép a hegedűhöz képest, s oly hideg hangszer, hogy még legmesteribb játszó is nehezen képesek mindazt az érzést beleje önteni, a mit akarnának. Ellenben a hegedű a legmelegebb és szívhez szólóbb, mely hajlékonyan idomul a játszó egyéniségéhez, s mint ilyen minden egyébnél alkalmasabb épen a nők zenei képzésére szolgáló eszközül.

Hangterjedelemben, erőben és változatosságban igaz, hogy az orgona marad mindig a hangszer királya. De még ez is hátrébe szorul a hegedű és valfajai, a viola, a cello és nagybőgő előtt két fontos tekintetben. Értjük a zenei indulatok kifejezését és az emberi hang tiszta effektusait.

Mindenekelőtt minden más hangszer többé kevésbé nélkülözi a dallamos-ságot, a tiszta kantilénát és pedig a zongora csak úgy mint a hárfa és gitár, mert mindezek ütő hangszeresek és nem képesek kitartani a megütött hangot. Ellenben a fuvola, az orgona és más fuvó-hangszeresek birnak ugyan a *sostenente* képességgel, de nem töltik be — hogy úgy mondjuk, — a hanglétra hézagait, mint az emberi hang, pedig ezek a hézagok tényleg léteznek.

Példának okáért a művelt nemzeteknél érvényben álló *oktáva* ma mindössze tizenhárom tisztán megkülönböztethető hangot foglal magában. De az elméleti tudósok, Helmholtz és mások által konstruált hanglétra, az ugynevezett elméleti hanglétra, tizenhét külön hangot állapít meg, sőt még az is kevés az éles fül által a középső C és oktávja közt megkülönböztethető számtalan hangfokozathoz képest. Az emberi hang azonban képes minden ezen hangárnyalatokat visszaadni, ép úgy a hegedű és valfajai is.

Rövid magyarázat megért-hetőbbé fogja tenni a mondottakat. Fölvették, hogy egy megpattanott hur hangja magassága a hur által előidézett rezgések mennyiségétől függ. Minél több a rezgés, annál magasabb a hang. Így a rezgések száma a középső C-nél — mondjuk — 256, a cismél 271. Ámde a 256 és 271 között nagy hézag marad. Az ügyes hegedűs ezt a hézagot a C-től a cis-ig ujjai csusztatásával úgy be tudja tölni, hogy a két hangjegy között álló minden közvetett hang érzékelhetővé válik.

Ez a légység és hajlékonyság tehát az, a mely a hegedűt a mi szemünkben «par excellence» női hangszerré minősíti, nemcsak, de egyszermind hova-tovább mind gyökeresebb átalakulást visz véghez hangversenytermeinkben is a hegedű javára, s a zongora eddig monopolizált uralma rovására, a minek jelei már eddig is mind nagyobb számmal mutatkoznak. A billentyűk érzésnélküli virtuozái mind jobban vesztenei kezdik a talajt lábuk alól, és a műsorokban nagyobb és nagyobb érvényt követel magának a hegedű-játék.

Persze, hogy egyelőre ennek a versenynek még sok minden nehezíti meg a sikerét. Legelső sorban az a tény, hogy a kiváló hegedűművész sokkal ritkább a zongoraművészénél s míg a zongorajáték terén minden év hoz egynehány új nevet forgalomba, melyeknek viselői többé-kevésbé ünnepelt mesterek oskoláiból kerültek ki,

és körülbelül egyenlő arányban képviselik a gyöngébb és az erősebb nemet; addig a hegedű-művészet fényes nevű képviselői gyéresebb számmal fordulnak elő, s ezek között is a nők jobbra tartózkodnak a nyilvános szerepléstől.

Azt kell hinnünk, hogy ennek oka legkiváltképpen a nők nyilvános fellépése iránt egész a legközelebb mult időkig általánosan táplált elfogult előítélet. Hisz még a mult században is a később világhírre jutott *Mara Gertrudnak* le kellett mondania arról a tervéről, hogy hegedű-virtuóznó legyen s fel kellett cserélnie ezt a pályát az énekesnői pályára. Csak néhány évtizeddel ezelőtt kezdett a hegedű a nőknél is polgárjogot szerezni magának, mikor első két női csillaga, a *Milanollo* testvérek, Mária és Teréz, diadallal jártak be Európát s Budapesten is megfordultak. E két világhírű testvérpárnak az unokahugai a most élők *Milanollo* testvérek, Adél és Klórid, egyik 19, a másik 16 éves, a kik nagy-nénjeiknek teljes mértékben örökölték tehetsé-

sorban az amerikai *Senkrah Armát* s az angol *Carpenter Nellyt*. Ugy Tua Terézínának, mint a canadai születésű *Senkrah Armának* (tulajdonképpen a *Harkness* családi név megfordítása) a párisi Massard volt tanítójok és mesterük s *Senkrah Arma* sines még több 28 évesnél, bár kitűnő tehnikája, precíz előadása s föleg káprázatos arpeggioja és staccatója már is az első köze emelik. Még ifjabb nálánál, alig 18 éves Sarasate tanítványa, *Carpenter Nelly*, ki legelsőben a hírneves énekesnő *Sembrich Marcella* kíséretében kezdte művészi pályáját, de csakhamar elszakadt a társaságtól, hogy önálló hangversenyeket adjon, s ma már méltó harmadikként társul Tua Terézínához és *Senkrah Armához*, mint a hegedű gráciája.

Az ifjabb eszllagok mellett még időnként hallani engedi magát *Normann-Neruda* asszony is, bár az ő fénykora valamivel korábbra esik, s velök párhuzamban említhető, bár játékaik művészi bevégtettsége korántsem éri el azokét, a *Wieniawsky* tanítványa, *Dolgorucky* hercegnő is.

Utóbbi sűrű enlegetés tárgyál szolgál nem régen a különöz Pignatelli hercegnőhöz való viszonyiért, mely nevével egy Moreau impressarion elkövetett zsarolási kísérlettel hozta alaptalan összeköttetésbe, minek következtében a bécsi rendőrség le is tartóztatta, de két hó mulva, ártatlansága kiderülvén, szabad lába helyezte. A hercegnő tulajdonképpen egy *Casus de Lepierre* nevű spanyol zenész leánya, csak később lett hercegnővé *Dolgorucky* herceggel való házassága után, s Mária Alexandrovna csárna udvari hegedűesévé. Házassága a herceggel rövid tartamú volt, a komnyü véru világi elvált tőle s fiát is elraboltatta, mire a hercegnő, hogy fenntarthassa magát, visszatért a művészi pályára, a miben érdekes egyénisége is nagy előmenetelt tudott biztosítani neki.

Föl kell említenünk még a hazai jobb virtuóznók közül is *Deckner Saroltát* és *Hermann Mariskát*; mindkettőt nem egy hangversenyéről ismeri közönségünk. Amaz aradi, ez pedig kolozsvári születésű. Igaz, hogy a hegedűjáték sok más egyéb fizikai föltétel mellett erős mellet is követel, mely a férfnemben hamarabb talál megfelelő föltételekre, de ettől eltekintve, ismételve is kimondjuk, hogy előtűnik a nő egész egyénisége és szervezete is rátermettebbnek látszik a hegedű kezelésére, mint a zongora nagy dinamikai effektusainak kifejtésére.

A DIVATRÓL.

Budapest, márczius.

A nagy gyász, mely a monarchia minden népét a földig sujította le, melynek ünnepegy némaságával szemben elhallgatott az öröm és élvezet vidám zaja, a divatnak is gyászba volt s elfodte sötét leplevel csillogását. De ha a divatnak gyászba van, a gyásznak is van viszont dviatja; a főváros kirakatai hirtelen változással egyszerre Orecus komor pompáját öltötték magokra s a virágoktól a keztükig, a galans ezikket minden neme a gyász megannyi jelvényévé változott át, kegyeletes emlékeztetőül arra a veszteségre, mely minden szivben hagyott hátra egy-egy fájóan érzett irt. Sötét draperiak, fekete tülei és selyem-masszák hideg katófalkészültséi fogták keretükbe a boldogult trónörökös arczképét, s a virágkereskedések kirakatai meglettek gyász-szalagos koszorúkkal, melyeket a ravatalra szánt a főváros népe részvétle. Min-

HANGVERSENYEN.

József főherceg családjaival együtt Fiuméba utazott, hová e hó 12-ikén érkezett. A vasuti pályaudvarban János főherceg, Zichy Agost gróf kormányzó, Catinelli tábornok, Ciotta polgármester és Gillyén kamarás századparancsnok fogadták a fenségeket. József főherceg több hónapot akar tölteni fiunei villájában.

Rudolf trónörökös emlékezete. Tisza Kálmánné szül. Degenfeld Ilona grófnő elnökelete alatt e hó 14-ikén a vöröskereszt-egylet tanácstermében tizennyolc budapesti jótékony nőegylet képviselői ülést tartottak, melyben aláírták a királyi párchoz és Stefánia özvegy trónörököséhez intézendő részvétfeliratokat.

A jótékony egyletek a következők: budai jótékony nőegylet, első budapesti szegény-gyermekkert-egylet, első gyermekmenhely-egylet, gyermekbarát-egylet, jószív-egylet, Klótdi fővárosi szeretetház-egylet, Mária-Dorothea-egylet, magyar gazdasszonyok országos egylete, a magyar korona országainak vöröskereszt-egylete, országos kisdödvő-egylet, országos nőipar-egylet, országos nőképző-egylet, pesti első bölcsőde-egylet, pesti izr. leány-árvaház, pesti izraelita nőegylet, protestáns árvaház, Tabitha nőegylet, Stefánia fehér-kereszt-egylet. A részvétfeliratok fekete moiré-antique bőrbumba vannak kötve és egyszerű állításnak. Az egyes lapok gyászkeretbe foglalják. Az 5 félégeknek szánt album első oldalán fehér moiré-antique selymre a magyar korona, ez alatt a Habsburg-ház czimere és a bajor czimer van hímelve; ugyancsak kivételben az özvegyhez intézendő felirat első oldala főhercegi koronát és alatta a házi és a belga czimert mutatja. A jótékony-egyletek képviselői elhatározták, hogy a két felirat szerzőjének Falk Miksának jegyzőkönyvilleg köszönetet szavaznak.

A képviselőház háznagya. Visontai Kovách László, a képviselőház háznagya már régebben beteg, s e miatt lemondott háznagyi tisztéről, melyet huszonöt év óta viselt. Mióta az alkalmos időszakban az országgyűlés működik, mindig Kovách László viselte e tisztet, az ő hatáskörébe tartozván az országgyűlésben való felügyelet és minden adminisztratív intézkedés, a mi pedig nem csekély feladat. A március 13-iki ülésben töltötték be helyét gr. Teleki Gézával, kit a beadott összes szavazatokkal választottak meg. Az ellenzék is rá szavazott. Mutatja ez, hogy pártkülönbség nélkül bírja a tiszteletet. Az új háznagy fiatal éveiben az irodalmi téren is működött, irt több elbeszélést, hírlapi cikket; régebbi idő óta pedig az országos képzőművészeti társulatban, mint az igazgató választmány tagja fejt ki tevékenységét.

A delejezés. A fővárosi redont termében Krause Albin érdekes és meglepő mutatókkal ismertette a hypnotizmus, a delejezés sajátos jelenségeit. Tudományos szempontból magyarázta az emberi szervezetnek azt a rendkívüliséget, hogy bizonyos körülmények közt egészen elveszti cselekvésének szabadságát, tehetetlenségbe merül s más ember akarata uralkodik fölötté. Első előadását e hó 6-ikán tartotta és a közönség sorai közt számos orvos is megjelent.

Sokan ajánlották, hogy rajtuk bemutassa a hypnotikus állapotokat. Krause először a részleges katalépsziát, az izommerevülést mutatta be, mikor az illetők a szeméred tüszőztése következtében képtelenné váltak szemüket felnyitni, nevüket, foglalkozásukat megmondani. A kísérletek akkor kezdtek érdekessé lenni, midőn egyeseket oly hypnotikus állapotba hozott, hogy kóros álomba süllyedve, követni kezdték őt vagy a hallgatóság közül azokat, kik lábdobogva előttük jártak. Az ily hypnotikus álomba merültek parancsokra megtették mindazt, a mit Krause nekik parancsolt, így egyik a többi közt kabátját levette, elővette öráját, és pénztárcáját s átadta Krausenak, szóval oly csodás állapotba merült, a mely a holdkörösséget, az alvajárást magyarázza meg. Minden egyes hypnotizált azonban öntudatra ébredt azonnal, a midőn valaki redja fújt, vagy kändővel feljé legyezett A tetániát, a halotti merevséget is bemutatta.

Előfizetési felhívás.

Lapunk t. előfizetői, kiknek előfizetése márczius végével lejárt, fölkerjük az előfizetés mielőbbi megújítására, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.

Negyedévre (april—június)

A Vasárnapi Ujság 2 frt - kr.
A Vasárnapi Ujság a Világkrónikával együtt 2 - 50
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 3 -
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a Világkrónikával együtt 3 - 50

Félévra (april—szeptember)
A Vasárnapi Ujság 4 frt - kr.
A Vasárnapi Ujság a Világkrónikával együtt 5 -
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 6 -
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a Világkrónikával együtt 7 -

T. előfizetőink sziveskedjenek az előfizetés megújításánál, vagy a Világkrónika megrendelésénél szíveskedjenek az egy példányt a posta-utalványra részre beküldeni, s minden reklamációt és egyéb a szerkesztésre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala Budapest, egyetem-utca 4. sz.

HALÁLOZÁSOK.

TRIFUNÁC PÁL volt képviselő, belügyminiszteri tanácsos Budapestben elhunyt. Vesebaja, melyből vérmérgezés támadt, már egy év óta tartotta őt ágyához kötve. Trifunác Pál 1825-ben született Velenczén Torontálmegyében, vagonos szerb szüleitől. Jogi tanulmányainak végetvélve Torontálmegyében aljegyzői, főjegyzői és főszolgabírói hivatalokat viselt. 1862-ben alispán lett s 1867-ben orsz. képviselőből belügyminiszteri osztálytanácsosá nevezetett ki, 1881-ben nevezték ki miniszteri tanácsossá.

SÁNDOR JÓZSEF, a kolozsvári nemzeti színház választmányának titkára, mely minőségben egész haláláig szolgált az intézetet. A színházi nyugdíj-választmány megalakulásakor ő lett annak elnöke, mely tisztet szintén közmegeledésre töltötte be. A nyugdíjellenőrző választmányának is tagja volt.

Elhunytak még a következő napok alatt: STHYMEI SÁMUEL. Rozsnyó város polgármestere, ki a városi és megyei közéletnek hosszú idő óta köz-tiszteltetben élt szereplője volt, 70 éves korában Rozsnyón. — SZOMOLÁNYI MÖDESZT, a szeged-alsóvárosi ferenc-rendi társház tagja, aranyműsés áldozópap, kiérdemült gimnáziumi tanár és h. főnök, 77 éves Szegeden. — MÉSZÁROS ALAJOS, kegyes-tanító-rendi áldozópap, egyházi hitszónok, nagykarolyi gimnáziumi rendes tanár és elemi iskolai hitoktató, 42 éves Nagy-Károlyban. — POPA DEMETER g. keleti lelkész, Pécskán. — MAQUE ROBERT nyug. ezredes, ki a határőrvidéki szervezet megszűntetésé előtt parancsnoka volt az első báni ezrednek, régebben pedig az 52-szerezredben szolgált s többek közt báró Fejérváry Géza mostani honvédelmi miniszternek is mint fiatal tisztnek egyik tanítója volt, 70 éves, Károlyvárosban. — KOSATRA VENCZEL nyug. kataszteri mérnök, 59 éves. N. Váradon; ugyanott Rajcsányi ZOLTAN, okleveles gépész, 21 éves. — NAGY ÁRON, Balatonfő-Kajár községnek huszonöt év óta köztiszteltetben működött jegyzője. — MATTEZ ENDRÉ okl. gyógyszerész, 34 éves, Moórott. — IVÁN ISTVÁN földbirtokos, 50 éves, Heő-Csabán. — NIKOLIC KONSTANTIN, a karcazi takarékpénztár pénztárosa, 55 éves, Karcazban. — BAÁN GÉZA, végzett gazdász, Béán Kálmán zala-szabari földbirtokos fia, 24 éves, Zala-Szabaron. — BÁRSONY ENDRÉ, Bársány István hírlapíró s az „Egyetértés” belső dolgozó társának 2 éves fiaeskája, Budapestben. — SZIGLIGETI JÓZSEF, nagynevű drámaírónk Szigligeti Ede fia, ki mint komikus színész a vidéki színpadokon hosszabb ideig működött, majd a népszínház sokoldalú tagja lett, de elméjait vetett véget színi pályájának s a lipótmzei országos intézetben végződött élete, 38 éves korában, e hó 14-ikén. — POKORNYI HUGÓ, gyógyszerész, Nagy-Kikindán. — BÁRÓ FÖLDVÁRY SÁNDOR, birtokos Nyéken, hol onkezeltvi vetett véget életének. — CSÁVÁS IMRE szigorló orvos, 26 éves, Kolozsvárt.

ERŐSRI ZSIGMONDNÉ szül. Laky Ludovika, Bihar megye egyik nagy kiterjedésű családjának matronája. — FÉNYES IMRÉNÉ szül. Horváth Teréz, 77 éves, a bihar megyei Csokajon. — FRITS GUSZTÁVNA szül. Koller Mária, honvéd őrnagy özvegye, 60 éves, Budapestben; ugyanitt SERÁK IMRÉN, előbb férjzett Bossányi Istvánné. — ÖZV. BOZÓKI LÁSZLÓNÉ, szül. Szilárdi Magdolna, 69 éves, Kun-Szentmártonban. — KOVÁCS ZSIGMONDNÉ, szül. Török Luiza, 38 éves N.-Kőrösn. — DRASKOCZY GÁBORNÉ, szül. Szilágyi Amália, élte 48-ik évében M.-Szigeten. — MALETIOS HELENA, Maletios János leánya, Török-Becsén, élte 18-ik évében. — VIRÁG VILMA, Felföldy Odón és neje fogadott leánya, 21 éves, Mátlyócon. — KÖKÉNYESI PAP ETEELKA élte 14-ik évében Újpesten. — MÜLLER EAZSÉBET, Muller Ede keszthelyi postafőnök nővére Keszthelyen. — VÉRTESI ARNOLDNÉ, szül. Kuklay Anna, a jeles írónak és a „Debreczeni Ellenőr” szerkesztőjének neje, Kuklay János fővárosi bizottsági tag leánya, Debreczenben.

Külföldön elhunytak: FERRARI PÁL, a hírneves olasz regény- és drámaíró, e hó 10-én, 67 éves korában, Milanóban elhunyt. 1822. április 5-én született s igen jelentékeny sikereket aratott. Nemzeti színházunkban „Párbaj” című színművét adták nagy hatással másfél évized előtt. — LATOUR DE BAILLET ADRI grófné, Latour Tódor osztrák tábornok

nagy özvegye Grácban, 93 éves korában meghalt. A grófné negyvenegy évvel élte túl férjét, a kamarilla hadügyminiszterét, ki annyira felharagította a népet, hogy 1848 október 9-én Bécs egyik utcái lámpáján végezte be életét.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Tél utóján. Az alkalmi-nak nevezett vers csakugyan nem tartozik a közönséges „évszaki versek” közé. Baja csak az, hogy nagyon is keresett, sőt túlzott, képeket használ s itt-ott dagályba ful. Több igazság, egyszerűség, közvetlenség: erre törekedjék valóban szép reményekre jogosító tehetségével!

Rozignáció. Rövid időn közéljük!

Találkozó. Befejzése, az utolsó négy sor, most is legcsinosabb része a költeménynek: de a többit az átdolgozás nem tette jobbá. Helyesebb felső felre tenni.

A. B. Bár kálvinista pap — ne hígyjen feltétlenül a praedestinációban. Mind a két vers (A k-i völgyben, Találkozás) közölhető s el van fogadva; kisebb igaztásokra mind a kétben volna szükség. Az előbbiben az első versszak három utolsó sora nem egészen helyes és világos. A másodikban a meg ígértől kétszer is rosszul van elválasztva az ígétől. A „halni meg” helyett mindenesetre „meghalni” ellene s a „törve meg” helyett jobb volna: megtörve. Mind a két hibát a rim szükségese okozta. Próbálja meg, legálább az első, mely kirívóbb, segíteni. Új állomásán fogadja szerkesztőnk elnököt.

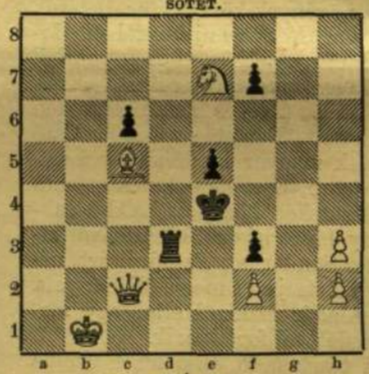
KEPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” 9-ik számában közölt képtalány megfejtése: Február.

SAKKJÁTEK.

1537. számú feladvány. Ehrenstein M.-tól. Dr. Kálnitzky Géza úrnak ajánlja.

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1529. számú feladvány megfejtése.

Kötre J.-tól.
Megfejtés.
Világos. a Sötét.
1. Bf2—g2... e7—e6 (a) 1. ... Kd7—e6 (b)
2. Vg3—f3... t. sz. 2. Bg2—e2... t. sz.
3. V v. B mat. 3. e5—e6 v. V mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Az Erkel-sakk-társaság nevében: Exner Kornél. — Miskolcon: Rudnyánszky Géza. — M. Felpőön: Szász Gyula. — A bereszteli sakk-társaság nevében: Nagy András. — A pesti sakk-kör.

HETI-NAPTÁR, márczius hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orosz, Izraelita. Rows include 17. F 2 Reminise, 18. H. J. Cir. ea. Sánd. Anzelm, 19. K. József, 20. S. Jozsef, 21. C. Benedek ap., 22. P. Októvián, 23. S. Ferencz.

Holdváltásai. Utolsó negyed 24-én 8 óra 10. per. regg.
Felölös szerkesztő: Nagy Miklós. (L. egyetem-tér 6. szám.)

Gestreifte und karrirte Seidenstoffe von 80 kr. bis fl. 6.35 p. Meter — (ca. 650 versch. Dess.) — versendet roben- und stückweise porto- und zollfrei das Fabrik-Dépôt G. Heineberg (K. u. K. Hoflieferant), Zürich. Master umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

50 év óta sikerrel használtatik!
Szeplő és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztítatlanságokat eltávolító jótállás mellett a Spitzer-féle szeplő és májfolt elleni

arczenőcs és Salvátor-szappan.
Valódi minőségben egyedül csak a 115 év óta fennálló Salvátor-gyógyszertárban,
Eszéken, felsőváros, Dienes J. C.-nél kapható.

1 tégely Spitzer-kenőcs 50 és 35 kr. 1 drb Salvátor-szappan 50 kr. Hatása előmozdítatik a Spitzer-féle alacsony mosóvíz használata által. 1 üveg 50 kr. Ajánlom makacsabb bőrtisztítatlanságoknál a „Milie arczenőcsöt” 1 tégely 60 kr. Kifinomó Lyoni rizsper 1 doboz 1 frt, kis doboz 50 kr.
Mintán többféle utánzások léteznek, a Spitzer- és Milie-kenőcshez használandó szappanra saját czéggem van nyoma és csak ezen czéggemmel ellátott Salvátor-szappan tekinthető valódnak; a Spitzer-kenőcs földélen pedig a Salvátorfej dombora nyomában van feltüntetve. A Kaktár Budapestben Török József gyógyszerárban, király-utca 12. Postai megrendelések utánvétel mellett azonnal pontosan elkészülhetnek.

Franciaország és a Külföld Minden illatszerész é nél és Fodrászaál
La VELOUTINE
Különböző Rizsper BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Faix, 9 — PARIS

A Ch. FAY-féle párisi czég „LA VELOUTINE” különleges rizspera eredeti minőségben kapható és utánvétellel is megrendelhető
VÉRTESI SÁNDOR illatszerterében Budapestben, Kiglyó-tér 8. szám.

1889. márc. 14 7. sz. 1889. márc.

BUDAPESTI SZEMLE

a M. Tud. Akadémia megbízásából szerkesztő
GYULAI PÁL.

TARTALOM:

- Rafael. — Gróf Szécheny Antaltól.
Egy ősi emberfajtaról Ázsia keleti szélén. (II.) — Török Auréltól.
Palacky Ferenc és a magyarok. (I.) — Gömőri Havas Sándortól.
Az Atlász-család. Regény. (I.) — Csiky Gergelytől.
Költemények: Schweizi út. — Szász Károlytól. — Két öreg. — Szontagh Páltól. — Osztrák népdalok. I.—XIV. — Méry Károlytól.
Takarékpénztárunk. — Fenyvesy Adóltól.
Színházi szemle. — (A Rajna kincse s a Walktr) — x.
A valutakérdéshez. — Hertzka Tivadartól.
Értesítő. Salamon F.: Irodalmi tanulmányok. — x. — Gróf Benyovszky Mórész emlékiratai és életrajza. — w. — Guntton G.: Wealth and progress. — x. y. — Glück Fr. és Stadler K.: Az inyészemesteresség könyve. — Br.
Megjelen évenként 12-szer 10 inyi háv füzetekben. Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 frt, félévre 6 frt.
FRANKLIN-TÁRSULAT
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapestben.

GAZDASÁGI MELLÉKIPARÁGAK ÉS A GAZDASÁGI HÁZIIPAR NÉPSZERŰ ISMERTETÉSE.

Gyakorlati útmutatással.
Különös tekintettel a falusi nép viszonyaira.
Ita
GYURKY ANTAL.
Koszorozott pályamű.

Második megváltoztatott kiadás.
Ara füzve 60 krajczár.
TARTALOM: Bevezetés. — Első rész: Gazdasági mellékiparágak. — Gyümölcstenyésztés. — Méhészet. — Tyúktenyésztés. — Háziállattenyésztés. — Galambtenyésztés. — Magvak és gyögyfűvek termesztés. — Kender és lentermesztés. — Torma-termesztés. — Komlóstermesztés. — Szederfa- és selyemhernyótenyésztés. — Gyümölcs-érikésztés. — Gyümölcs- és gyümölcszet. — Szőlőnevelés. — Sütőkitermesztés. — Trágyaszaporítás. — Csicsókatermesztés. — A rákgyógyítás. — Második rész: Háziiparágak. — Fűz-veszőfonás. — Szalmafonás. — Kákafonás. — Csizok feldolgozása. — Faszerszám-tárgyak. — Esztergályozás. — Sétapálcák és esernyőnyelek. — Bordaesználás. — Fonás és szövés. — Olajütés. — Fonalgyártás. — Házi keményítő. — Szappanfőzés. — Tárkonya. — Kukoricafoszlány. — Dobozosnálás. — Cserbogar-olaj. — Hulladékok gyűjtése. — Zárzó.

Nagy butor-eladás f. hó végéig!
Több száz szoba asztalos és kárpitos butor a legegyszerűbb, valamint polgári és urasági berendezések óriási választékában, ugy szőnyegek és függönyök bámulatos olcsó árakon fognak eladatni, és pedig:
2 chiffon diófa, fényezett 28 frt 1 pamlag, 2 nagy, 4 kisebb szék, creppből 70 frt
2 ágy 24 frt 1 „ „ „ „ „ selyemből 100 frt
1 mosdó 12 frt 1 teljes faragott hálószoba 175 frt
1 credenz 15 frt 1 ebédlőszoba faragott 180 frt
1 salonn-asztal diófa, fényezett 12 frt 1 ottoman 25 frt
1 pamlag, 2 nagy, 4 kisebb szék, jutteből 65 frt 1 diván 22 frt

PATYI ISTVÁN ÉS TÁRSAI hazai gyártmányu asztalos és saját készítményű kárpitos butor-termei,
IV., belváros, koronaherceg-utca 11. sz., I. emelet, a főposta mellett.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

VÉGHLESI VERA-FORRÁS.
Házánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb széndioxid, égvényes savanyuvize.
VÉGHLES-SZALATNA-n (Zólyom-m.)
Budapesti főraktár
Erzsébet-körút 38-ik szám alatt.
Telephon-összeköttetés.
Számos raktár a vidéken.

Kwizda köszvényfolyadékja
évek óta kipróbált háziszer
csúz, köszvény és idegbajok ellen.

Valódiilag csak az itt mellékelt védjegyyel. — Kapható Ausztria-Magyarország minden gyógyszerterében.

Egy üveggel 1 frt o. é.
Naponta póstai széküldés a fő-letét által:
KWIZDA FERENCZ JÁNOS,
osztrák cs. kir. és román kir. udv. szállító kerületi gyógyszerterára Korneuburgban, Bécs mellett.

Szegszárdon dr. Hilbertnél 80 kr-ért kapható az

Olcsó, okszerű méhészet
könyve 15 fiametazettel.

Szállítunk postán, legjobb árban, fin. ízű, viteldíjmentesen, utánvétellel:
5 Ko. Cuba kávé, zöld. . . fr. 6.35
5 Ceylon kávé, zöld fr. 7. —
5 Aranyvárvákvé, sárg. fr. 7. —
5 Gyöngy kávé, zöld, fr. 7.30
5 Tok-hús, 8 szelecnre, fr. 4.50
5 Horá, angolna, kocsa fr. 3.95
5 Tökéhs, szárítva . . . fr. 2.70
Árjegyzék vámdíjjal együtt.
BETTLINGER & Co., Hamburg.

Hirdetések
felvételnek a kiadóhivatalban, Budapestben, IV., egyetem-utca 4. sz. alatt.

Sipőcz-féle gyógyborok!

Ezen kökedveltségnek örvendő és az orvosok által is legnagyobb elismerésben részesült gyógyborok, melyek hason készítményű külföldiekkel a versenyen bátran kiállják, a legjobb minőségű anyagokból készítsem ezen borok étvágygerjesztő, idegerősítő, a vérképződést elősegítő diétetikus készítmények;

Pepsin bor
kifinomó hatású mindennemű gyermekbajoknál, vérszegény és tuberkulózis gyermekekénél, megszűnteti a gyomorpéget a bor v. sörnek túlságos élvezete után. 1 palack ára 1 frt 50.

Coca bor
az idegrendszer elénkülésére, erősítésére és tevékenységének fokozására orvosiilag sokszorosan ajánlott booses szer, rögtön megszüntet mindennemű ideges fájdalmat, migrént, fog- és arcfájalmat. 1 palack ára 1 frt 50 kr.

China és China vasbor
sápadtság, vérszegénység, étvágytalanságnál, általános gyengeségnél hosszú és végre betegségek után a legjobb sikerrel less használva és négre kifinomított aszernek bisonnyult az agkkorban. 1 palack ára 1 frt 50.

10 üveg egyszerre rendelve 12 frt osztr. ért.
SIPŐCZ ISTVÁN
gyógyszerész.
Művegyészi laboratorium Pécsott.
8766

MEGHIVÁS

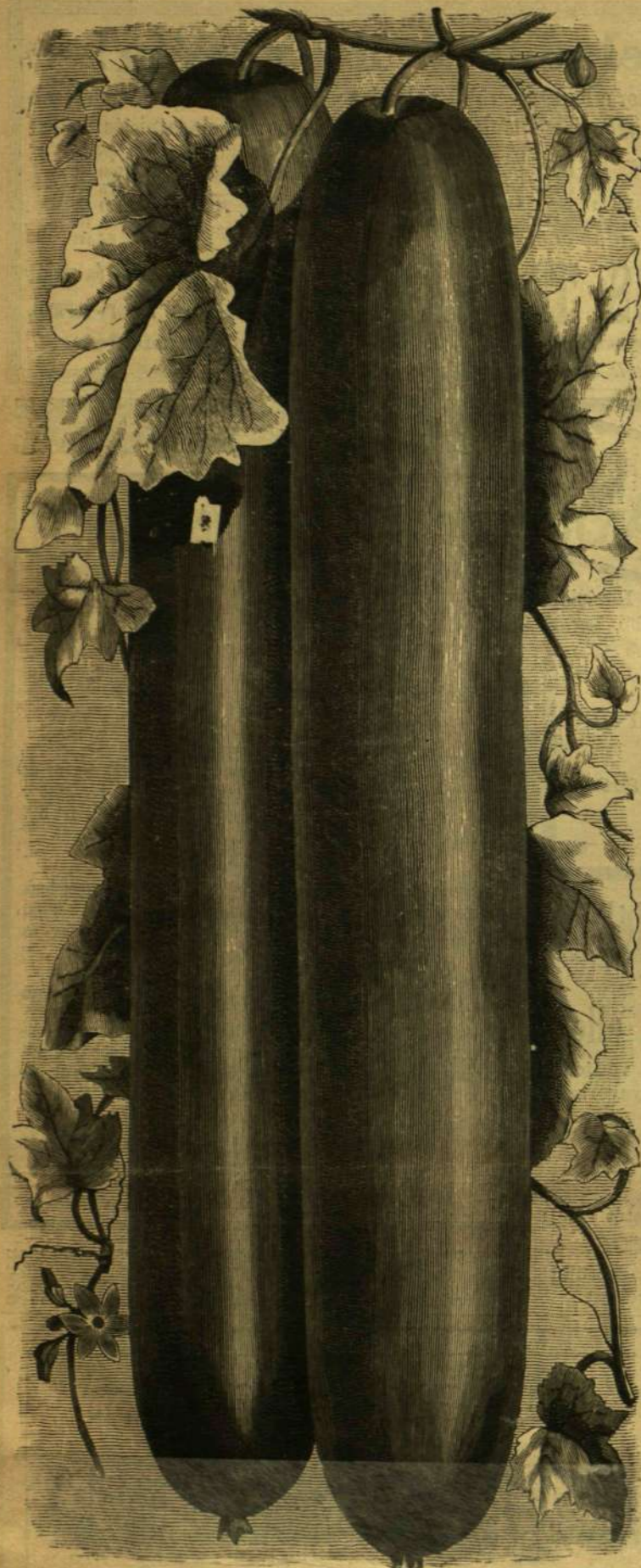
„Pesti magyar kereskedelmi bank”
46. rendes közgyűlésére,

mely 1889-ik évi márczius hó 22-én, délutáni 6 órakor a bank helyiségeiben megtartandó fog.

- Tárgyak:
1. Az igazgatóságának jelentése.
2. A felügyelőbizottságának jelentése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozat és a felmentés megszavaztatása.
3. Az igazgatóság kiegészítése, választás utján.
4. A felügyelőbizottság négy tagjának megválasztása.

Az alapszabályok 19., 20. és 21. §-ai értelmében minden részvényes, kinek részvényei 3 hónappal a közgyűlés előtt a bank könyveiben nevére be vannak jegyezve, jogosítva van a közgyűlésben résztvenni, vagy magát meghatalmazott által helyettesíteni, kinek azonban szintén részvényesnek kell lennie. — A szavazati jog érvényesítése czéljából a részvények, szelvényekkel együtt, az alapszabályok 18. §-a értelmében folyó évi márczius hó 19-ik a bank irodájában az értékpapírmentéskor leteleendő, hol is az 1875. évi XXXVII-dik törvényezik 198. §-a és az alapszabályok 45. §-a értelmében a megválasztott mérleg a felügyelőbizottság jelentésével együtt 8 nappal a közgyűlés előtt átvehető.
Budapest, 1889 márczius 7-én.

(Utánnyomat nem díjazatik.)
Az igazgatóság.

Természet után rajzolta. Utánnomás tilos. Természetes nagyság.

Üzdeszeti ugorka „Angolország csudája“

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten, IV. egyetem-utca 4. sz. megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

MAGYAR KERTÉSZKÖNYV.

A belterjes (intenzív) kertgazdászati foglalatja,
UTMUTATÓ KALAUZ

a konyhakertészet, gyümölcsészet, magtermelés, magnemesítés, honosítás és virágos kert hasznos miveltetésére.

A kertészet minden rendű ügybarátainak, legkivált pedig kisebb földbirtokosok használatára.

Irtá
FARKAS MIHÁLY.

(Számos a szöveg közé nyomott metszettel.)

Ára füzve 2 frt.

Szerző e művében éveken át gyűjtött tapasztalatainak, tekintettel használatára társadalmi egy mint éghajlati viszonyaira, legkivált a kisebb földbirtokos osztály jól fölfogott anyagi érdekeit tartotta szem előtt, s mint ilyen a honi kertészkedő közönség figyelmét méltán kiérdemli.

Alapított 1874-ben!

MAUTHNER ÖDÖN

magkereskedése

József főherczeg ő cs. és k. fensége udv. szállítója

Budapest, koronaherczeg-utca 18. sz.

A n. é. gazda- és kertészközönség figyelmébe ajánlja mindennemű

here, fű, takarmányrépa, konyhakerti,
virág- és erdei magvakkal

dúsan ellátott nagy raktárát.

A cég főárjegyzéke, mely 164 oldalra terjed és melyben 600 ábra könnyebbiti meg az egyes cikkek megválasztását, a magárjegyzékek határozottan a legnagyobb és legrészletesebb, kívánatra ingyen és bérmentve küldetik meg.

A cég mindama kiállításokon, melyeken részt vett, mindig az első díjjal lett kitüntetve.

Febr. 1-től május 1-ig az üzleti helyiségek reggeli 7-től éjféltől 2 óráig nyitvák s így minden rendelés még beérkezte napján vétetik elintézés alá.

A javított kárpáti egészségi labdacok

főtulajdonsága az egész belsőszervezetnek működését állandó egyöntetűségben fenntartani, amennyiben a meghűtött vért és gyomrot fölmelegítik, a fölséges epét, gyomorsavat és nyákot a legkíméletesebb módon és természetesen úton a bélrendszerből kivesszik, ezáltal az ételhez, italhoz való vágyat fokozzák; ahasni fölfúvódást (széleket) eloszlatják és az ebből eredő gyomorszorulást, székrekedést, felbőgödést, fej és hátfájást, szédülést, tagszaggyátást, kedélytelenséget megszüntetik. — Kiváló jó tulajdonságuk ezen labdacoknak az, hogy oly azséliden hatnak, miként még a legérzékenyebb természetűek is a legkevesebb sem terheltetnek meg általuk, mert sem undort, sem hasragást, csikarást nem okoznak. — Egy 15 labdacot tartalmazó dobozka ára 21 krajczár, hat dobozkat tartalmazó részben magyar, részben német utasításba csomagolt tegeres 1 forint. Eredeti készítményt csupán azon dobozka tartalmaz, melynek oldalán ezimerem pecsétnyomata, fenekén a törv. bejegyzett védjegy látható. E labdacok kaphatók a készítőnél

Gömbös László gyógyszerésznél, Tolnában,

valamint a legközelebbi gyógyszerárakban. **RABTÁRAK:** Baján: Geiger Károly, Hollósy József gyógyszer. **Budapest:** Török József, Paksy Béla gyógyszer. **Debrecen:** dr. Rotschnek V. Emil gyógyszer. **Keckesmetén:** Katona Zsigmond gyógyszer. **Nyitra:** Tombor Kornél gyógyszer. **Szegszárd:** Batory Elek, Szondy István gyógyszer. — A beérkezett számos elismerő nyilatkozatok közül:

Tek. Gömbös László urnak! Tolna. Az ön javított kárpáti egészségi labdacosa össemnél megjelölt jó hatását eredményezte, mióta használja, állapota nevezetesen javult, szenvedése csökkent, kérek 2 tegereset utánvétellel küldetni. Zala-Szántó, 1888 augusztus 3.

Tisztelettel Milkovits István, s. k. földbirtokos. Tek. Gömbös László urnak! Tolna. Elismerő köszönetet mondok az ön javított kárpáti egészségi piluláért, mivel azoknak használata régi gyomor-görcseimtől megszabadítottak és elidült székrekedésemet is teljesen megszüntették, hogy e nagyszerű, rajtam valószínű jó hatást másokon is mint ember teljesíthessen, kérek 2 dobozt utánvétellel küldeni. Bétáság, (Nógrád), 1888 augusztus 14. Tisztelettel Turkovits Antal, urad. erdész.

12. SZÁM. 1889.

BUDAPEST. MÁRCZIUS 24. XXXVI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG évi egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt fél évre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt fél évre — 3 * Külföldi előfizetésekre a postai megjelölés nélkül a postai megjelölés nélkül is csatlakozó

RÓMER FLÓRIS.

1815—1889.

NEMCSAK a magyar tudományos élet veszté el egyik legbuzgóbb veterán bajnokát, nemcsak a magyar katolikus klerus egyik legkedveltebb, nagy műveltségű, hazafias tagját abban a férfuban, kinek neve e sorok fölött áll: lapunk, a «Vasárnapi Ujság» is egyik legrégebb munkatársát, kezdettől mindvégig lelkes barátját gyászolja a megboldogultban. A kinek módjában áll lapozgatni e hírlap régibb évfolyamaiban, sűrűn fognak találkozni Rómer Flóris nevével, a ki e lap hasábjait válsztotta arra a ezélra, hogy annak a tudomány, melynek hazánkban ő volt egyik első uttörője, híveket szerezzen, a régiségek tudományát, melynek nálunk annyi tere és anyaga van, népszerűvé tegye. A hatvanas évek óta lapunknak csaknem minden évfolyamában számos önálló nagyobb s még több kisebb közlemény jelent meg a lelkes tudós tollából, ki annak a szakmának, melyet elméletileg önálló irodalmi ágga avatott föl nálunk, gyakorlatilag is legbuzgóbb művelője volt. A műemlékeknek fölkeresésében, a műtörténelmi kutatásban nem volt nála, még hajlottabb korában sem, senki serényebb, a ki nem szünt meg járni, kelni, buzditani, minden alkalmat fölhasználni, hogy az általa annyira szeretett tudományba vágó ismereteket terjeszse s másokkal is megszerettesse.

Henzlmann Imre, Ipolyi Arnold, Pulszky Ferencz, magok is még uttörők e tudományokban, együtt működtek Rómerrel, ki egyik megalapítója volt hazánkban a régészet azon új iskolájának, melynek ma már, istennek hála, annyi hivatott ifjabb művelője van.

De, mint egyik szaktudós társa, Pulszky írja róla, Rómer nem csak mint régész, nem csak mint lelkesítő tanár, nem csak mint megfigyelő tudós, hanem mint meleg szívu ember is ritkította párját, mindenütt képes volt jótékonyan hatni környezetére s a multnak emlékeivel az új nemzedéket bátorítani, lelkesíteni s hazafias érzelmeit felkölteni, ugyanezért nem is volt az egész hazában ellensége, mindenki tisztelte és szerette, kinek alkalma volt vele érintkezni, mert azok közé tartozott, kiknek egyéniségét a természet jó kedvében alkotta és fejlesztette s bármily viharos volt is élete, mégis boldognak érezhette magát, mert azon öntudattal élt és halt meg, hogy

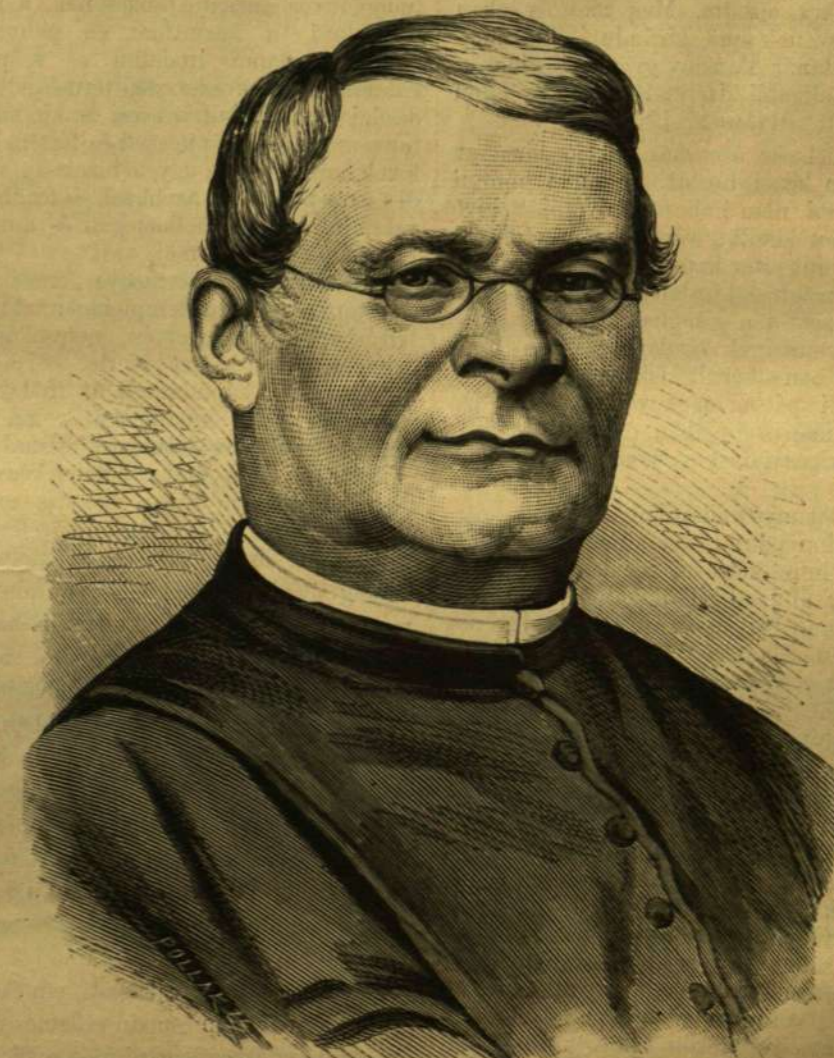
hazafias és emberi kötelességének mindig meg tudott felelni.

Élete pályája a legváltozatosabbaknak volt egyike s könnyen megmagyarázza azt a sokoldalú képzettséget, melyet sokan csodáltak benne s mely a tudományoknak olyan sok ágában tette avatottá, mondhatni universzális tudóssá s a társadalom annyi rétegeiben keresett és kedvelt emberré.

S a tudós érdemein kívül a személyes szép, nemes tulajdonok e nagy mértéke magyarázza meg azt az általános részvétet, melyet most halálának híre tudományos és laikus körökben széles e hazában költ. Nemcsak hazai tudományoságunk egyik büszkeségét gyászolja benne a

hazai közönség, nemcsak a tipikus magyar hazafias papot, hanem a talpig embert, a kivel jól esik együtt lenni, egy társadalomhoz tartozni.

Rómer Flóris 1815-ben született Pozsonyban, jómódu polgári szülőktől. Eleintén világi pap-ságra készült, de később a tanári pálya ragadta meg oly varázsszal, hogy már tizenöt éves korában belépett a Szent-Benedek-rendbe. Az antik remekírók mellett kedvelte a mennyiségtant; a történelem iránt való érdeklődése csak később lobbant lángra, főleg midőn az oklevéltan tárgyalásánál eredeti régi okmányokhoz is férhetett. Mint pannonhalmi papnövédek bécsi, később pedig pesti és pozsonyi magyar és német lapokba kezdett dolgozni s cikkeit a németországi lapok

RÓMER FLÓRIS.